

Rolnummer 2782
Arrest nr. 124/2004 van 7 juli 2004

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen *20bis*, 46, § 2, tweede lid, 47, eerste lid, 59, 9°, en *59quinquies* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, gesteld door het Arbeidshof te Brussel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, P. Martens, M. Bossuyt, A. Alen en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 8 september 2003 in zake M. Vidal Sansa en anderen tegen de n.v. Fortis AG en het Fonds voor arbeidsongevallen en in zake de n.v. Fortis AG tegen de n.v. Mercator, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 15 september 2003, heeft het Arbeidshof te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Zijn de artikelen 20*bis*, 46, § 2, tweede lid, 47, eerste lid, 59*quinquies* en 59, 9°, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, afzonderlijk beschouwd of in onderlinge samenhang gelezen, strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat, enerzijds, de ouders van de getroffene van een dodelijk arbeidsongeval die op grond van de artikelen 15 en 20 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 een rente hebben ontvangen maar die deze ingevolge artikel 20*bis* van die wet niet langer genieten, niet de gemeenrechtelijke vergoeding kunnen vorderen van de schade die het gevolg is van het overlijden, vanaf de datum waarop de getroffene 25 jaar zou zijn geworden, ten laste van de persoon die aansprakelijk is voor het ongeval en die niet de werkgever of een van diens aangestelden of lasthebbers is, terwijl, anderzijds, de ouders van de getroffene van een gemeenrechtelijk dodelijk ongeval dat wel kunnen doen ? »

De Ministerraad heeft een memorie ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 25 maart 2004 :

- is verschenen : Mr. D. De Meyer *loco* Mr. M. Beelen, advocaten bij de balie te Leuven, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers L. François en M. Bossuyt verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

Op 12 november 1991 overleed J. Ruz Jiminez, vóór de leeftijd van 25 jaar, in een verkeersongeval op de weg naar en van het werk. De voor het ongeval aansprakelijke bestuurder is een derde; het gaat niet om de werkgever, noch om één van diens lasthebbers of aangestelden. De n.v. Fortis AG is de verzekeraar van de werkgever tegen het risico van arbeidsongevallen. De n.v. Mercator is de verzekeraar van de aansprakelijke van het ongeval.

De ouders van het slachtoffer hebben de rente aangevraagd bedoeld in de artikelen 15, 20 en 20*bis* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971. De vader van het slachtoffer, A. Ruz Jiminez, is in de loop van de procedure overleden. Zijn erfgenamen hebben de vordering hervat.

De Arbeidsrechtbank te Brussel heeft hun de rente geweigerd vanaf de datum waarop het slachtoffer 25 jaar zou zijn geworden (2 oktober 1992), en heeft de n.v. Fortis AG veroordeeld tot de betaling, vanaf die datum, van het bedrag van de rente aan het Fonds voor arbeidsongevallen. De rechthebbenden van het slachtoffer en de n.v. Fortis AG hebben voor de verwijzende rechter hoger beroep ingesteld.

De verwijzende rechter licht toe dat, volgens de in het geding zijnde bepalingen, de ouders van het slachtoffer dat overleden is bij een arbeidsongeval recht hebben op een lijfrente (artikelen 15 en 20 van de arbeidsongevallenwet) tot op het ogenblik waarop het slachtoffer de leeftijd van 25 jaar zou hebben bereikt (artikel 20*bis* van de wet). Zij blijven de rente ook na die datum ontvangen wanneer het slachtoffer voor hen de belangrijkste kostwinner was (zelfde artikel), wat te dezen niet het geval was. De verzekeraar van het risico van arbeidsongevallen moet aan het Fonds voor arbeidsongevallen (hierna : F.A.O.) het kapitaal storten dat overeenstemt met de rente die, met toepassing van artikel 20*bis*, niet aan de ouders verschuldigd is (artikel 59*quinquies*, eerste lid, van de arbeidsongevallenwet). Dat kapitaal is één van de financieringsmiddelen van het F.A.O. (artikel 59, 9°, van de wet).

De verwijzende rechter gaat bij zijn onderzoek van de gevolgen van die bepalingen ervan uit dat de ouders van het slachtoffer rechthebbenden van het slachtoffer zijn in de zin van artikel 46, § 1, van de wet. Zij ontvangen immers een forfaitaire vergoeding op basis van artikel 15 van de wet. Die vergoeding is beperkt in de tijd, wat te maken heeft met de aard van het forfait : slechts een gedeelte van de schade wordt op grond van de arbeidsongevallenwet vergoed. In tegenstelling tot andere leden van het gezin die geen rechthebbenden van het slachtoffer zijn in de zin van het voormelde artikel 46, § 1, en die bijgevolg geen recht hebben op een arbeidsongevallenvergoeding, zijn de ouders van het slachtoffer rechthebbenden die overigens van de voor het ongeval aansprakelijke persoon een gemeenrechtelijke vergoeding kunnen eisen wanneer die persoon een derde is, en niet de werkgever of een van diens lasthebbers of aangestelden (artikel 46, § 1, 4°).

De verwijzende rechter licht toe dat alleen de volgens het gemeen recht toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door de arbeidsongevallenwet, mag worden samengevoegd met de krachtens de wet toegekende vergoedingen (artikel 46, § 2, tweede lid), en dat volgens een arrest van het Hof van Cassatie van 2 november 1994, de door de arbeidsongevallenwet gedekte lichamelijke schade in geval van een dodelijk ongeval de materiële en morele schade is die voortvloeit uit het overlijden.

Hij verwijst naar de rechtsleer om aan te geven dat dit artikel 46, § 2, tweede lid, volgens hem tot gevolg heeft, enerzijds, dat de ouders niet, in plaats van de rente, de gemeenrechtelijke vergoeding van het arbeidsongeval kunnen verkrijgen, ook al houdt dat geen discriminatie in, rekening houdend met de voordelen die de wet van 1971 biedt; anderzijds, kunnen zij die gemeenrechtelijke vergoeding niet verkrijgen ter aanvulling van de rente : die vergoeding dekt alleen de schade die verschilt van de schade die gedekt wordt door de wet van 1971, en de schade van de ouders wordt gedekt door de wet volgens het voormelde artikel 46, § 2, tweede lid.

Hij geeft ten slotte aan dat het F.A.O. de vergoeding geniet omdat de verzekeraar van het risico van arbeidsongevallen die gemeenrechtelijke vergoeding kan vorderen ten belope van het kapitaal dat overeenstemt met het bedrag van de rente berekend vanaf de datum waarop het slachtoffer 25 jaar zou zijn geworden (artikel 47, eerste lid), maar dat kapitaal aan het F.A.O. moet storten (artikel 59*quinquies*).

Op grond van dat onderzoek besluit de verwijzende rechter dat er een verschil in behandeling bestaat tussen de ouders van het slachtoffer van een dodelijk ongeval : alleen de ouders van het slachtoffer van een arbeidsongeval (die een rente hebben ontvangen maar deze ingevolge artikel 20*bis* van de wet niet langer genieten) kunnen niet de gemeenrechtelijke vergoeding vorderen van de derde persoon die aansprakelijk is voor het ongeval, vanaf de datum waarop het slachtoffer 25 jaar zou zijn geworden.

Vanuit de vraag of dat verschil in behandeling in overeenstemming is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en vanuit de vaststelling dat, van de vergelijkbare verschillen in behandeling die de in het geding zijnde wet creëert, het verschil dat voortvloeit uit artikel 42*bis*, tweede lid, (waarbij de arbeidsongevallenvergoeding wordt verminderd wanneer de sociaal verzekerde een pensioen geniet, maar waarbij het F.A.O. « in de rechten gesteld wordt » van die laatste voor het totale bedrag van die vergoeding, vóór de vermindering ervan) werd afgekeurd bij het arrest nr. 18/2000 van het Arbitragehof, richt hij aan het Hof de bovenvermelde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. De Ministerraad geeft een overzicht van de feiten van de zaak en schetst daarnaast de ontwikkelingen van de wetgeving inzake arbeidsongevallen sinds de wet van 24 december 1903. Hij voert meer bepaald aan dat, op grond van artikel 21, § 4, van die wet, het slachtoffer en zijn rechthebbenden een gemeenrechtelijke vergoeding konden verkrijgen wanneer het ongeval veroorzaakt was door een derde (een andere persoon dan de werkgever of een collega); krachtens artikel 6, tweede lid, c, was een rente verschuldigd aan de bloedverwanten in opgaande lijn van het overleden slachtoffer. In 1964 voerde de wetgever een gemengd systeem in voor de ongevallen op de weg naar en van het werk, waarbij de krachtens de wet verschuldigde vergoeding een minimumvergoeding werd, waarbij de resterende vergoeding op grond van het gemeen recht kon worden verkregen en het immunitaire karakter van het systeem gedeeltelijk verviel. De parlementaire voorbereiding toont aan dat de gemeenrechtelijke vergoeding die aan de slachtoffers en hun rechthebbenden werd toegekend, volgens de wetgever zowel de materiële als de morele schade diende te compenseren.

In de in het geding zijnde wet van 10 april 1971 werd, naast het recht op een lijfrente voor de ouders van het slachtoffer, dat gemengde systeem gehandhaafd, maar werd een volledige cumulatie van de vergoeding waarin de wet voorziet en van die welke volgens het gemeen recht opeisbaar is uitgesloten (waarbij alleen het resterende bedrag opeisbaar is); een wet van 7 juli 1978 heeft in dat verband de verplichting - van openbare orde - ingevoerd voor het slachtoffer om in de eerste plaats de vergoeding te vorderen waarin de arbeidsongevallenwet voorziet (door zich te richten tot de verzekeraar die bij de wet is aangewezen), alvorens, voor het eventuele resterende bedrag (met inbegrip van de morele schade, de schade aan goederen en de schade die niet verbonden is aan het beroep) een gemeenrechtelijke vordering in te stellen (artikel 46, § 2, 2°) tegen de aansprakelijke derde. In 1984 werd bij het koninklijk besluit nr. 285 het voordeel van de aan de ouders verschuldigde rente beperkt om het financiële evenwicht van het stelsel te waarborgen en om rekening te houden met de ontwikkelingen op sociaal gebied : vanaf het ogenblik waarop het slachtoffer de leeftijd van 25 jaar zou hebben bereikt, wordt de rente die tot dan toe aan de ouders verschuldigd was aan het Fonds voor arbeidsongevallen (F.A.O.) gestort.

A.1.2. De Ministerraad vergelijkt vervolgens het gemeenrechtelijke vergoedingsstelsel met het stelsel waarin de in het geding zijnde wet voorziet, waarbij het eerste stelsel van toepassing blijft wanneer de aansprakelijke van het arbeidsongeval, zoals te dezen, niet beschermd is door de immunitaire regel. De twee vergoedingen kunnen echter niet worden gecumuleerd voor dezelfde soort schade : zodra de bedragen per schadepost zijn vastgelegd in de twee systemen, dient in principe per post een vergelijking te worden gemaakt; bovendien moet worden vermeden, om het resterende bedrag te berekenen, dat de aansprakelijke niet twee keer dezelfde schade vergoedt ingevolge de subrogatoire vordering die de verzekeraar en het F.A.O. (of één van beiden) tegen hem kunnen instellen op grond van de artikelen 47, 59 en 59*quinquies* van de in het geding zijnde wet, waarbij die vordering tegelijkertijd beperkt is tot het bedrag dat krachtens de wet van 10 april 1971 is vastgesteld en tot het bedrag dat het slachtoffer of diens rechthebbenden van de aansprakelijke hadden kunnen eisen indien het ongeval geen arbeidsongeval was geweest.

Rekening houdend met die beginselen kunnen de ouders van wie het kind overleden is naar aanleiding van een arbeidsongeval waarvan de aansprakelijke niet de werkgever is noch één van diens aangestelden, de gemeenrechtelijke vergoeding vorderen van de bijkomende schade die geen professionele schade is.

A.1.3. Volgens de Ministerraad is de verwijzende rechter terecht van oordeel dat de ouders, wat de materiële schade betreft, geen gemeenrechtelijke vordering kunnen instellen tegen de aansprakelijke derde, maar vergist hij zich als hij meent dat hetzelfde geldt voor de morele schade (nrs. 9 tot 12, p. 5, van het verwijzende arrest). In het arrest van 2 november 1994 van het Hof van Cassatie (*Arr. Cass.*, 1994, 909) waarnaar de rechter verwijst, wordt immers uitspraak gedaan over de vergoeding van een arbeidsongeval (en niet van een ongeval op de weg naar en van het werk) dat niet opzettelijk door de werkgever (en niet door een derde) werd veroorzaakt, en wordt aangegeven dat het in dat geval is dat geen enkele gemeenrechtelijke vordering kan worden ingesteld tegen de werkgever of diens aangestelden wat betreft de materiële en morele schade die het gevolg is van de lichamelijke schade. Dat geldt echter niet in het geval dat aan de verwijzende rechter is voorgelegd, en de fout die op die wijze in de verwijzingsbeslissing is begaan (nrs. 11 en 12), vormt de aanleiding van de prejudiciële vraag. Binnen de rechtspraak en de rechtsleer wordt immers steeds ervan uitgegaan, niet - zoals de verwijzende rechter - dat de ouders volgens het gemeen recht geen enkele vergoeding kunnen eisen van de bijkomende schade, maar wel dat de wet van 10 april 1971 alleen bepaalde schadeposten dekt (hoofdzakelijk de materiële

professionele schade). Volgens een dominante strekking binnen de rechtspraak en rechtsleer dekt zij niet de morele schade, die bijgevolg krachtens het gemeen recht kan worden vergoed. De vraag is dan ook gebaseerd op een gedeeltelijk onjuiste interpretatie van de aard van de schade: zij is alleen juist voor zover de gemeenrechtelijke vergoeding van de materiële schade niet wordt toegestaan, vergoeding die reeds wordt toegekend op grond van de wet van 10 april 1971, hetzij aan het slachtoffer, hetzij aan het F.A.O.

A.1.4. De Ministerraad voert aan dat het niet onredelijk is dat het F.A.O., dankzij het recht van indeplaatsstelling van de wetsverzekeraar, de begunstigde is van de rente vanaf de 25e verjaardag van het slachtoffer: die middelen zijn noodzakelijk voor het Fonds en het staat aan de wetgever, wiens bekommernis het is de uitgaven van de in het geding zijnde sector te beheersen, de maatregelen te nemen die daartoe nuttig zijn. Weliswaar werd bij het arrest nr. 18/2000 een bepaling afgekeurd die in die zin de schadeloosstelling van het slachtoffer te zeer beperkte. In de zaak die aan de verwijzende rechter is voorgelegd, wordt door de beperking echter niet op ernstige wijze afbreuk gedaan aan de rechten van de ouders voor wie het overleden kind niet de voornaamste kostwinner was. Het inkomstenverlies dat de ouders weliswaar kunnen lijden, wordt gecompenseerd door de vergoeding die zij ontvangen wanneer zij voldoen aan de voorwaarden van de artikelen 15, 20 en *20bis* en door de gemeenrechtelijke schadeloosstelling die zij kunnen verkrijgen voor het gedeelte van de schade dat niet door de wet van 10 april 1971 wordt gedekt.

De Ministerraad vraagt zich overigens af of de in het geding zijnde inkomstendaling wel zeker is: hij merkt op dat de ouders van een slachtoffer dat overleden is in een verkeersongeval dat niet als een arbeidsongeval wordt beschouwd, in feite beduidend minder worden vergoed dan de ouders die een lijfrente genieten wanneer hun kind overleden is naar aanleiding van een arbeidsongeval. Rekening houdend met het soms buitensporige karakter van die vergoedingen, heeft de wetgever, door de in het geding zijnde leeftijdsgrens in te voeren, een einde gemaakt aan de discriminatie die het gevolg was van die buitensporigheid. De ouders wier inkomsten afhangen van die van het kind, genieten een altijd durende lijfrente die volgens het gemeen recht waarschijnlijk niet kan worden verkregen. Indien er sprake is van een verschil in behandeling tussen de categorieën van ouders, is dat verschil verantwoord, redelijk en evenredig met de bekommernis de ouders een realistische vergoeding toe te kennen en de sociale zekerheid te financieren.

De Ministerraad onderstreept daarnaast dat de schadeloosstelling van de rechthebbenden van het slachtoffer van een arbeidsongeval eigenlijk hoger is dan de gemeenrechtelijke vergoeding van de materiële schade, los van de vergoeding van de morele schade en van de schade die niet het vermogen betreft. Dat geldt des te meer omdat de eerstgenoemde vergoeding steeds wordt toegekend, zelfs in geval van (eigen of gedeelde) aansprakelijkheid van het slachtoffer.

Het verschil tussen de twee systemen is in werkelijkheid het gevolg van een « foute interpretatie van de aard van de door de arbeidsongevallenwet gedekte schadeloosstelling » en het doel van de wetgever blijft evenredig, objectief en redelijk.

- B -

B.1. De artikelen *20bis*, 46, § 2, tweede lid, 47, eerste lid, 59, 9°, en *59quinquies* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 bepalen:

« Art. *20bis*. Voor de bloedverwanten in opgaande lijn is de rente verschuldigd tot op het ogenblik waarop de getroffene de leeftijd van 25 jaar zou bereikt hebben, tenzij zij het bewijs leveren dat de getroffene voor hen de belangrijkste kostwinner was. »

« Art. 46. § 1. [...] »

§ 2. [...] »

De volgens het gemeen recht toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door deze wet, mag samengevoegd worden met de krachtens deze wet toegekende vergoedingen. »

« Art. 47. De verzekeringsonderneming en het Fonds voor arbeidsongevallen kunnen een rechtsvordering instellen tegen de voor het arbeidsongeval aansprakelijke tot beloop van de krachtens artikel 46, § 2, eerste lid, gedane uitkeringen, de ermee overeenstemmende kapitalen, alsmede de bedragen en kapitalen bedoeld bij de artikelen *51bis*, *51ter* en *59quinquies*.

[...] »

« Art. 59. Het Fonds voor arbeidsongevallen wordt gestijfd door :

[...]

9° de kapitalen bedoeld in artikel *42bis*, tweede lid, artikel *51ter* en artikel *59quinquies*, eerste lid. »

« Art. *59quinquies*. De in kapitaal omgezette rente, bedoeld bij artikel 20 die in toepassing van artikel *20bis* niet verschuldigd is, wordt volgens het barema en de nadere regelen bepaald door de Koning, gestort aan het Fonds voor arbeidsongevallen. »

B.2. Aan het Hof wordt een vraag gesteld over het verschil in behandeling dat zou bestaan tussen de ouders van het slachtoffer van een ongeval dat overleden is vóór de leeftijd van 25 jaar en dat voor hen niet de belangrijkste kostwinner was, naargelang dat ongeval al dan niet een arbeidsongeval (of een ongeval op de weg naar en van het werk) is : in het eerste geval kunnen zij, wegens de rente die aan hen wordt gestort tot de datum waarop het slachtoffer de leeftijd van 25 jaar zou hebben bereikt (artikel *20bis*) en die overeenstemt met de vergoeding van de lichamelijke schade, geen gemeenrechtelijke vordering tot vergoeding instellen (artikel 46, § 2, tweede lid), terwijl die vordering wel kan worden ingesteld door de verzekeringsonderneming (artikel 47), die verplicht is de (in kapitaal omgezette) rente die niet aan de ouders verschuldigd is vanaf de datum waarop het slachtoffer de leeftijd van 25 jaar zou hebben bereikt, te storten aan het Fonds voor arbeidsongevallen (hierna : F.A.O.) (artikelen 59, 9°, en *59quinquies*); in het tweede geval kunnen de ouders van het slachtoffer een gemeenrechtelijke vordering tot vergoeding instellen.

B.3. De beperking in de tijd van de in het geding zijnde rente werd, in het verslag aan de Koning voorafgaand aan het koninklijk besluit nr. 285 van 31 maart 1984 tot wijziging van de wet van 10 april 1971, gemotiveerd vanuit de bekommernis om tegelijkertijd het financiële

evenwicht van het geheel van de socialezekerheidsstelsels te waarborgen en rekening te houden met de ontwikkelingen op sociaal gebied :

« Artikel 1 [waarbij artikel 20*bis* wordt gewijzigd] wil de toekenningsvoorwaarden voor de afgeleide rechten, nl. de renten bij dodelijk arbeidsongeval, verstrengen. Momenteel wordt aan bloedverwanten in opgaande lijn een levenslange rente uitgekeerd, zo het slachtoffer op het moment van het ongeval met hen onder hetzelfde dak woonde. Indien het slachtoffer op het moment van het ongeval niet meer onder hetzelfde dak woonde als bijvoorbeeld zijn ouders, dan hebben deze laatsten geen enkele rente.

Zowel rekening houdend met de sociale evolutie als vanuit de selectiviteitsbekkernis, is het niet langer aangewezen een levenslange rente uit te keren aan de bloedverwanten in opgaande lijn van slachtoffers die, bij leven, normaal gesproken niet meer onder hetzelfde dak als hun ouders zouden wonen. Daarom wordt voorzien dat voortaan voor de bloedverwanten in opgaande lijn de rente verschuldigd is tot op het ogenblik waarop de getroffene de leeftijd van 25 jaar zou bereikt hebben, tenzij zij het bewijs leveren dat de getroffene voor hen de belangrijkste kostwinner was. Deze laatste clausule waarborgt dus een rente in geval bijvoorbeeld van dodelijk arbeidsongeval van een ongehuwde arbeider, die bij zijn ouders inwoonde en voor hun onderhoud instond. » (*Belgisch Staatsblad*, 13 april 1984, p. 4704)

B.4. Het onderzoek van het Hof betreft het geval waarin, zoals in de zaak die aan de verwijzende rechter is voorgelegd, de aansprakelijke van het ongeval niet de werkgever is, noch een lasthebber of aangestelde van de werkgever, maar een derde.

Het Hof wijst daarnaast erop dat artikel 46, § 1, eerste lid, 4°, van de wet van 10 april 1971 het slachtoffer of zijn rechthebbenden toestaat een rechtsvordering in te stellen overeenkomstig de gemeenrechtelijke regels van de burgerlijke aansprakelijkheid tegen de voor het ongeval aansprakelijke derden, maar dat de volgens het gemeen recht toegekende vergoeding, krachtens het voormelde artikel 46, § 2, tweede lid, niet kan worden toegekend indien zij betrekking heeft op lichamelijke schade die reeds werd vergoed op grond van de in het geding zijnde wet.

B.5.1. Uit de motivering van het arrest waarbij het Hof een vraag wordt gesteld, blijkt dat de verwijzende rechter, met verwijzing naar een arrest van het Hof van Cassatie van 2 november 1994 (*Arr. Cass.*, 1994, 909), ervan uitgaat dat de lichamelijke schade die door de arbeidsongevallenwet wordt gedekt in geval van een dodelijk ongeval, de materiële en morele schade is die uit het overlijden voortvloeit.

B.5.2. De Ministerraad merkt op dat het arrest van het Hof van Cassatie - waarnaar de verwijzende rechter, zoals uiteengezet in B.5.1, verwijst - betrekking heeft op een arbeidsongeval waarvoor de werkgever aansprakelijk wordt gesteld en niet, zoals te dezen, op een ongeval op de weg naar en van het werk waarvoor een derde aansprakelijk wordt gesteld. Hij voert aan dat de rechthebbenden van het slachtoffer bijgevolg de gemeenrechtelijke vergoeding kunnen vorderen van de morele schade, en dat de prejudiciële vraag berust op een « foute interpretatie van de aard van de door de arbeidsongevallenwet gedekte schadeloosstelling ».

B.5.3. Het Hof stelt vast dat de wetgever bij het aannemen van het in het geding zijnde artikel 20*bis* moet worden geacht van oordeel te zijn geweest dat de morele schade niet wordt gedekt door de in dat artikel bedoelde rente, vermits die schade niet wordt beïnvloed door het bereiken van de in die bepaling vermelde leeftijd.

B.5.4. In de interpretatie volgens welke de morele schade niet is gedekt door de vergoeding van de lichamelijke schade bedoeld in artikel 46, § 2, tweede lid, van de wet, kunnen de rechthebbenden van het slachtoffer een gemeenrechtelijke vordering inzake aansprakelijkheid instellen en, zonder de begrenzing op grond van de datum (waarin artikel 20*bis* van de in het geding zijnde wet voorziet) waarop het overleden slachtoffer de leeftijd van 25 jaar zou hebben bereikt, worden vergoed zoals de rechthebbenden van het slachtoffer van een gewoon ongeval. Daaruit vloeit voort dat het in het geding zijnde verschil in behandeling niet bestaat.

B.6. Zoals uiteengezet in B.5.1, verleent de verwijzende rechter aan de in het geding zijnde bepalingen evenwel een andere interpretatie.

Het Hof dient de prejudiciële vraag nog te beantwoorden in de uitlegging die de verwijzende rechter aan die bepalingen geeft.

B.7. In die interpretatie, volgens welke zowel de materiële als de morele schade van de ouders-rechthebbenden door de arbeidsongevallenwet wordt gedekt, zouden zij geen enkele vordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid kunnen instellen, en geldt de in artikel 20*bis* bedoelde leeftijdsgrens voor de vergoeding van hun schade.

B.8.1. De draagwijdte van het forfaitaire karakter van het systeem van vergoeding voor arbeidsongevallen dient te worden gepreciseerd.

B.8.2. De wet van 24 december 1903 betreffende de vergoeding van schade voortvloeiende uit ongevallen voorzag in een forfaitaire vergoeding voor schade ten gevolge van een arbeidsongeval, waarbij de forfaitaire aard van de vergoeding meer bepaald was ingegeven door een van het gemeen recht afwijkende aansprakelijkheidsregeling die niet meer uitgaat van het begrip « fout », maar van het begrip « professioneel risico », en van het verdelen van dat risico over de werkgever en het slachtoffer van het arbeidsongeval.

Eenzijds, werd de werkgever, zelfs zonder dat hem enige schuld trof, steeds aansprakelijk gesteld voor de schade ten gevolge van het arbeidsongeval opgelopen door het slachtoffer. Niet alleen werd het slachtoffer op die manier vrijgesteld van het bewijs, dat vaak zeer moeilijk te leveren is - in elk geval wanneer het gaat om een arbeidsongeval -, van de schuld van de werkgever of zijn aangestelde en van het bestaan van een oorzakelijk verband tussen die schuld en de geleden schade, maar zijn eigen (onopzettelijke) fout stond de vergoeding niet in de weg en leidde niet tot zijn aansprakelijkheid indien door die fout een derde een arbeidsongeval zou overkomen. Anderzijds, ontving het slachtoffer van het arbeidsongeval een forfaitaire schadevergoeding waardoor het slechts gedeeltelijk werd vergoed voor de geleden schade.

Door verschillende wetswijzigingen werd het vergoedingsniveau uitgebreid. Ook de oorspronkelijk voorgeschreven immuniteit van de werkgever werd aangepast na de uitbreiding van de arbeidsongevallenregeling tot de ongevallen op de weg naar en van het werk.

Bij de totstandkoming van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 werd het systeem gewijzigd door het invoeren van de verplichte verzekering, krachtens welke de werknemer zich niet meer richt tot de werkgever maar tot de « wetsverzekeraar ». De schade opgelopen door de werknemer en niet langer de aansprakelijkheid van de werkgever werd vanaf dan verzekerd, waardoor het systeem gelijkenis vertoont met een mechanisme van sociale verzekering.

B.8.3. Artikel 7 van de arbeidsongevallenwet definieert het arbeidsongeval als « elk ongeval dat een werknemer tijdens en door het feit van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst overkomt en dat een letsel veroorzaakt ». Artikel 8 voegt eraan toe dat een ongeval dat zich voordoet op de weg naar en van het werk, als arbeidsongeval wordt beschouwd. Het doel van het systeem van de vaste vergoeding bestaat erin het inkomen van de werknemer te beschermen tegen een mogelijk professioneel risico, zelfs indien het ongeval gebeurt door de schuld van die werknemer of van een collega, alsook de sociale vrede en de arbeidsverhoudingen binnen de bedrijven te handhaven door een toename van het aantal processen inzake aansprakelijkheid uit te sluiten.

De bescherming in geval van een fout van de werknemer houdt in dat deze van zijn eigen aansprakelijkheid wordt ontheven in geval van een arbeidsongeval dat door die fout is veroorzaakt. De vaste vergoeding zal in bepaalde gevallen groter zijn dan wat het slachtoffer had kunnen verkrijgen door een gemeenrechtelijke vordering in te stellen tegen de dader van de fout die het ongeval heeft veroorzaakt en, in andere gevallen, minder groot. Bij een dodelijk ongeval dekt de vaste vergoeding bovendien de schade van diegenen van wie de wetgever veronderstelt dat zij normaal gesproken afhangen van het inkomen van het slachtoffer.

De financiering van het systeem van de vaste vergoeding wordt gewaarborgd door de werkgevers, die sinds 1971 verplicht zijn een verzekering inzake arbeidsongevallen te sluiten en de kosten van de premies te dragen. De bekommernis om de financiële last die hiervan het gevolg is niet te verzwaren door een eventuele gemeenrechtelijke vergoedingsverplichting, heeft de wetgever ertoe gebracht de gevallen te beperken waarin de werkgever burgerlijk aansprakelijk kan worden gesteld.

B.9. Aangezien een afwijkend systeem in principe verantwoord is, kan worden aanvaard dat bij een nadere vergelijking met het gemeenrechtelijke systeem verschillen in behandeling aan het licht komen, nu eens in de ene zin, dan weer in de andere, onder voorbehoud dat elk van de in het geding zijnde regels dient overeen te stemmen met de logica van het systeem waarvan die regel deel uitmaakt.

B.10.1. Het Hof dient te onderzoeken of de in het geding zijnde bepalingen, in de onderzochte interpretatie, in overeenstemming zijn met de logica van het systeem van de arbeidsongevallenregeling.

B.10.2. Zoals uiteengezet in B.5.1 en B.7 zouden de in het geding zijnde bepalingen, volgens de verwijzende rechter, met zich meebrengen dat zowel de materiële als de morele schade gedekt is door de arbeidsongevallenwet, waardoor de ouders op geen enkele wijze een rechtsvordering volgens het gemeen recht zouden kunnen instellen tegen de aansprakelijke voor het ongeval.

De vergoeding waarop de ouders krachtens de arbeidsongevallenwet recht hebben, is aan beperkingen onderworpen. De rente wordt immers, in beginsel, beperkt in de tijd. Bovendien wordt de omvang van de vergoeding mede bepaald door het ogenblik waarop het dodelijk ongeval zich heeft voorgedaan.

B.10.3. Zoals uiteengezet in B.8.3, bestaat het doel van het systeem van de arbeidsongevallenvergoeding erin, enerzijds, het inkomen van de werknemer te beschermen tegen een mogelijk professioneel risico en, anderzijds, de sociale vrede en de arbeidsverhoudingen binnen de bedrijven te handhaven door een toename van het aantal processen inzake aansprakelijkheid uit te sluiten.

In zoverre de wetgever met artikel 20*bis* van de arbeidsongevallenwet tot doel had enkel diegenen te vergoeden van wie verondersteld wordt dat zij normaal gesproken afhangen van het inkomen van het slachtoffer, zijn de in B.10.2 omschreven beperkingen in overeenstemming met de logica van de arbeidsongevallenregeling.

In zoverre de gecombineerde lezing van de in het geding zijnde bepalingen met zich mee zou brengen dat de ouders van het slachtoffer van een dodelijk ongeval in de onmogelijkheid verkeren om, door middel van een rechtsvordering volgens het gemeen recht, een vergoeding voor de geleden morele schade te vorderen ten laste van de persoon die aansprakelijk is voor het ongeval en die niet de werkgever of een van diens aangestelden of lasthebbers is, zijn de in B.10.2 omschreven beperkingen evenwel niet in overeenstemming met de logica van de arbeidsongevallenregeling.

Het instellen van een gemeenrechtelijke rechtsvordering tegen de aansprakelijke die niet de werkgever of een van diens aangestelden of lasthebbers is, is immers niet van die aard dat het de sociale vrede en de arbeidsverhoudingen binnen de bedrijven zou kunnen verstoren.

Ten aanzien van de door de ouders geleden morele schade, is het op de leeftijd van het slachtoffer gebaseerde onderscheid bovendien niet pertinent om de met de arbeidsongevallenregeling nagestreefde doelstellingen te bereiken.

B.11. In zoverre de artikelen *20bis* en 46, § 2, tweede lid, van de arbeidsongevallenwet ertoe zouden leiden dat de ouders van de getroffene van een dodelijk arbeidsongeval die op grond van die wet een rente hebben ontvangen, niet de gemeenrechtelijke vergoeding kunnen vorderen van de morele schade die het gevolg is van het overlijden, ten laste van de persoon die aansprakelijk is voor het ongeval en die niet de werkgever of een van diens aangestelden of lasthebbers is, zijn die bepalingen niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De artikelen 47, 59, 9°, en *59quinquies* van de arbeidsongevallenwet zijn vreemd aan de in de prejudiciële vraag vervatte vergelijking en kunnen bijgevolg niet tot een ander besluit leiden.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- De artikelen *20bis* en 46, § 2, tweede lid, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, in de in B.5.4 gegeven interpretatie, schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

- Dezelfde bepalingen, in de in B.7 gegeven interpretatie, schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 7 juli 2004.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior